

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)
Віденська консерваторія в м Будапешт, (Угорщина)

**III Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2021 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від 22 квітня 2021 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2021 р.). – Мукачево: МДУ, 2021. – 233 с.

Відповідальний за випуск: Феєр О.В. – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, відповідальна за наукову роботу кафедри.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

© Мукачівський державний університет, 2021
© Кафедра менеджменту та управління економічними процесами, 2021

Пугачевська К.Й., Ремета М.М. Іноземні інвестиції – важлива форма стимулювання розвитку економіки	174
П'ятка Н.С. Теоретико-методичні основи оцінювання ефективності екологічного інвестування	176
Феєр О.В., Брецько Д.Ю. Механізми залучення інвестицій в економіку України	178
Юшин С.О. Гармонійна комбінаторика інвестиційно-інноваційної моделі як фактор-активатор сталого розвитку економічної діяльності	181

СЕКЦІЯ 6. УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ

Bondar T.I. Education quality management at heis in Ukraine during COVID-19	185
Наранко Vitaliia Formation of professional competencies of foreign language teachers with the use of modern digital technologies	187
Telychko Nataliia Structural features of the web-quest as a means of training future economists of professionally oriented english monologue speech	189
Кобаль В.І., Вовчок М.В. Шляхи вдосконалення управління закладом освіти у контексті гендерної політики	191
Кобаль В.І., Опріш Б.М. Управління розвитком психолого - педагогічної компетентності класного керівника	193
Кучінка Т.В. Управління освітньою діяльністю як вид соціального управління	195
Марценюк М.О. Окремі аспекти сучасного інформаційного суспільства	197
Мельниченко О.А. Механізми державного управління розвитком вищої освіти	200
Переста Х.В. Застосування інформаційно-цифрових технологій в управлінні закладом освіти	202
Товканець Г.В. Особливості транскордонної вищої освіти в умовах соціальних змін	205
Товканець О.С. Організаційні умови підготовки менеджерів освіти	207
Фізеші О.Й. «Управління навчальною та виховною діяльністю в закладах освіти» як навчальна дисципліна в контексті підготовки майбутніх керівників закладів освіти	210
Черепаня М.Т., Кашула А.А. Організація та управління діяльністю інтернатних закладів в Україні в контексті деінституалізаційних процесів	212

СЕКЦІЯ 7. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Кирилюк В.В. Проблеми молодих вчених України в сучасних умовах	215
Мусійовська О.Б., Михаленич Х.Р. Креативна економіка як нова модель економічного розвитку	217
Рубіш М.А. Освіта в новостворених територіальних громадах: виклики та перспективи	219
Товт Т.Й. Взаємозв'язок державного управління і трансформаційних змін національної економіки	220
Товт Т.Й., Пірчак О.І. Механізми реалізації державної політики розвитку освіти України в умовах діджиталізації	223
Феєр О.В. Реформування вітчизняної системи державного управління	226
Феєр О.В., Kestutis Liekis New Public Management: досвід Великої Британії	228

прийняття управлінських рішень, але і складні виклики та відповідальність за створення ефективної системи управління освітою в межах своєї громади.

Першим і основним завданням місцевих органів управління освітою є розумне, зважене формування мережі закладів освіти у громаді, оскільки оптимізація шкільної і дошкільної мережі закладів освіти дасть можливість підвищити її якість з відповідним для цього матеріально-технічним, фінансовим, транспортним, інформаційним та кадровим забезпеченням.

Забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти у державних і комунальних загальноосвітніх навчальних закладах - це повноваження органів місцевого самоврядування, передбачене Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», але забезпечення в межах наданих повноважень є делегованими державою шляхом надання освітньої субвенції з державного місцевого бюджету і виключно на оплату праці педагогічним працівникам інші витрати на утримання і забезпечення закладів освіти лягають на органи місцевого самоврядування кожної територіальної громади. Розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами здійснюється на основі таких показників як особливість території (кількість населення) та кількість учнів, на основі цих показників державою визначається розрахункова наповнюваність класів у визначеному закладі освіти. У випадку коли розрахункова наповнюваність класів є вищою за фактичну наповнюваність виникає недостатність обсягу освітньої субвенції і тоді місцеві органи управління територіальними громадами вимушені замість того, щоб інвестувати кошти у розвиток громади здійснювати оплату праці педагогічним працівникам за рахунок коштів місцевого бюджету. Отже на утримання малокомплектних шкіл витрачаються значні обсяги бюджетних коштів, тому не дивлячись на болючість і тривалість процесу оптимізації мережі закладів освіти в громаді він залишається одним з головних шляхів вирішення проблеми дефіциту коштів в освіті. Тому кожна територіальна громада повинна бути зацікавленою в оптимізації мережі закладів освіти, основною метою якої є забезпечення ефективного їх функціонування та надання якісних освітніх послуг жителям своєї громади.

УДК 351:330.341(477)(043.2)

Т.Й. ТОВТ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Чинна система державного управління України, сформована за роки незалежності, не зважаючи на постійні спроби її реформування, не відповідає задекларованому стратегічному курсу нашої держави до демократичних перетворень та європейським стандартам належного врядування. До цих пір вона залишається неефективною, схильною до корупції, внутрішньо суперечливою, надмірно централізованою, закритою від суспільства, бюрократичною та відірваною від потреб людини й громадянина. Як наслідок, система державного управління не є рушійною силою соціально-економічних реформ, а залишається однією з перешкод до швидких позитивних змін у суспільстві й державі.

Основними причинами низької якості системи державного управління в Україні, що проявляються в постійних помилках та прорахунках, відсутності стратегічних рішень є ігнорування новітніх глобальних та локальних трендів, а особливо технологічних,

низька якість законодавства, недостатній захист прав та свобод людини, корупція і незадовільна кваліфікація державних службовців та ін.

Міжнародним індикатором консолідованої оцінки перетворень в економічній (стан ринкової економіки) та політичній (стан розвитку демократії) сферах є Індекс трансформації Бертельсмана (BTI – The Bertelsmann Transformation Index) [1]. За допомогою BTI оцінюють якість демократії, ринкової економіки та політичного управління (рис. 1).

Політична трансформація	Економічна трансформація	Трансформація управління
<ul style="list-style-type: none">• Державність• Політична участь• Верховенство права• Стабільність демократичних інститутів• Політична та суспільна інтеграція	<ul style="list-style-type: none">• Рівень соціально-економічного розвитку• Організація ринку і конкуренція• Валюта і стабільність цін• Приватна власність• Соціальні регулятори• Економічні показники• Стійкість	<ul style="list-style-type: none">• Ступінь загроз• Ступінь креативності• Ефективність використання ресурсів• Консенсус утворення• Інтеграція співробітництва

Рис. 1. Складові Індексу трансформації Бертельсмана

Джерело: складено за даними [2]

Як бачимо з рис. 1, експерти аналізують наскільки в цілому було виконано 17 критеріїв для кожної із 137 досліджуваних країн, що розвиваються та країн із перехідною економікою.

Індекс трансформації Бертельсмана складається з двох субіндексів: статусного (The Status Index) та управління (The Management Index). Перший дозволяє оцінити суспільні трансформації за двома напрямками (політична та економічна трансформація) і ранжувати країни за рівнем розвитку демократії та ринкової економіки. Такий вибір субіндексів базується на ідеї, відповідно до якої розвиток передбачає економічне зростання, подолання бідності, надання населенню свободи дій і вибору. За допомогою другого оцінюють стан політичного управління (здатність виконувати рішення, ресурсну ефективність, досягнення консенсусу, міжнародну кооперацію) [1].

Динаміка Індексу трансформації Бертельсмана України за період 2006-2020 рр. наведена на рис. 2.

Аналіз Індексу трансформації Бертельсмана для України свідчить, що політична трансформація є визначальним фактором, який задає подальші вектори розвитку економічної системи держави. Зокрема, динаміка зміни рейтингу України за підіндексом «політичної трансформації» тісно пов'язана з суспільно-політичними подіями, що відбувалися у державі (підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.), події Революції гідності, початок військового конфлікту та анексія Криму) та позитивними внутрішніми секторальними змінами в напрямі зменшення політичної залежності від Росії, імплементацією Угоди про асоціацію у 2017 р. та ін. Тому політична трансформація в Україні здійснюється швидше за економічну, оскільки на останню значний вплив мають, окрім внутрішніх, й зовнішні фактори – глобальні та регіональні економічні тренди (зокрема, у випадку України це переорієнтація зовнішніх ринків та позбавлення економічної залежності від Росії).

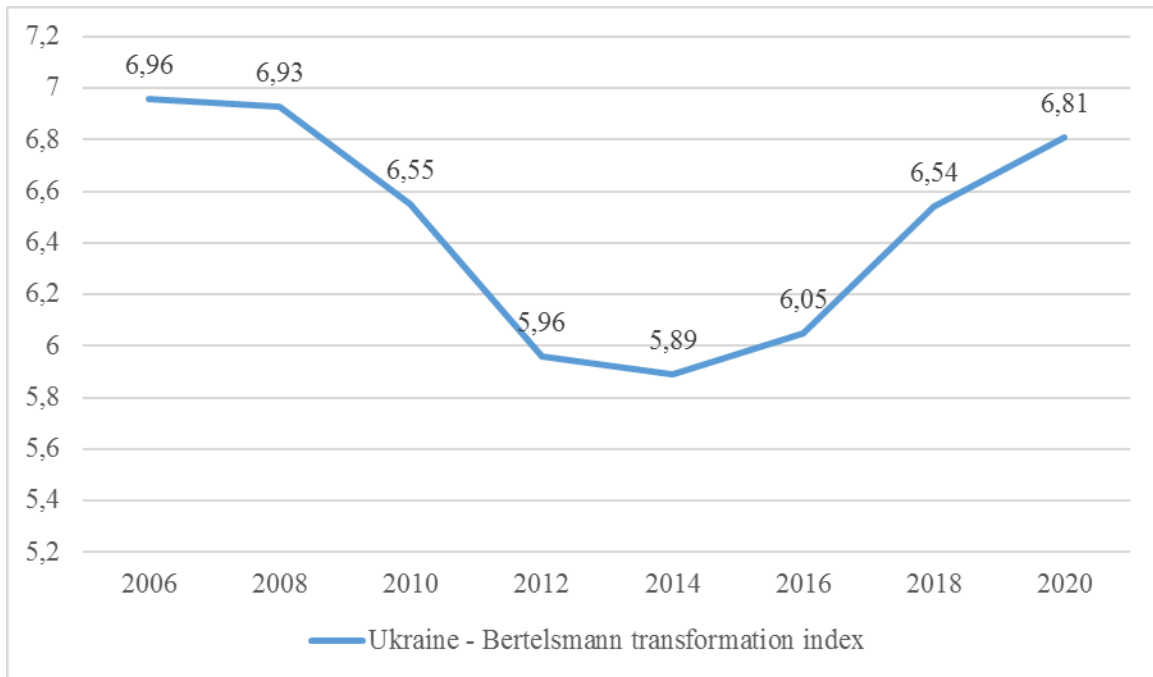

Рис. 2. Динаміка Індексу трансформації Бертельсмана України

Джерело: побудовано за даними [3]

За результатами оцінювання індексу ВТІ-2020 р. можна визначити основні проблеми становлення ринкової економіки в Україні: високі рівні корупції та зловживання владою, формальна лібералізація цін, зарегульованість комунальних, енергетичних та телекомунікаційних тарифів; труднощі з конвертацією валюти для іноземних інвесторів та ін. Серед позитивних зрушень слід відзначити певну захищеність іноземних інвесторів (іноземні інвестиції не можуть бути націоналізовані, крім форс-мажорних обставин, і в цьому випадку інвестори мають право на відшкодування збитків; на безперешкодну репатріацію прибутків, дивідендів та інвестицій, після сплати всіх податків) і зниження рівня тіньової економіки та ін. [3]. Як бачимо з рис. 2, трансформаційні процеси в Україні відбуваються, проте надто повільними темпами.

З метою визначення впливу трансформаційних змін на розвиток національної економіки та взаємозв'язку з умовами створеними для ведення бізнесу доцільно здійснити розрахунок щільності кореляційних взаємозалежностей між Індексом ВТІ, його окремими складовими та валовим національним продуктом (ВНП) на 1 особу, валовим внутрішнім продуктом (ВВП) на 1 особу та Індексом Doing Business, результати якого представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Матриця кореляційної взаємозалежності економічного розвитку та сприятливості бізнес-середовища

	Індекс ВТІ	ВТІ підіндекс демократії	ВТІ підіндекс ринкової економіки	ВТІ підіндекс управління
ВТІ підіндекс демократії	0,938957	1	-	-
ВТІ підіндекс ринкової економіки	0,917756	0,725109	1	-
ВТІ підіндекс управління	0,902272	0,890885	0,7776	1
ВНД на одну особу	0,418452	0,176653	0,633829	0,304337
ВВП на одну особу	0,420341	0,178344	0,635646	0,307544
Індекс Doing Business	0,680711	0,480702	0,807444	0,552459

Джерело: [4]

Як бачимо з табл. 1, отримані розрахунки свідчать про високий рівень залежності суспільно-економічних трансформацій (ринкових відносин, системи управління, демократичних процесів) від сприятливості середовища для розвитку бізнесу, тобто від інституційно-правових умов створених у державі.

Звідси можна зробити висновок, що країни, які сформували сприятливе інституційне середовище ведення бізнесу швидше та якісніше трансформували свій суспільно-політичний та економічний простір, досягли кращих ефектів становлення ринкової економіки, формування інститутів демократії, якості державного та локального управління. Саме в цьому напрямку й має рухатись наша держава.

Список використаних джерел:

1. *Transparency International Ukraine: Website. Available at: https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2021/01/Methodologiya_2020_ukr.pdf (accessed 5 April 2021).*

2. *Кодувальна книга Індексу трансформації за 2020 рік. ВТІ: Website. Available at: https://www.btiproject.org/content/en/downloads/codebooks/BTI_2020_Codebook.pdf (accessed 5 April 2021).*

3. *<https://knoema.com/atlas/Ukraine/topics/World-Rankings/World-Rankings/Bertelsmann-transformation-index> (accessed 5 April 2021).*

4. *Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості: наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2020. 163 с.*

УДК 330.354:37.014.5(043.2)

Т.Й. ТОВТ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна,

О.І. ПІРЧАК

вчитель,
Приватний НВК «ДНЗ-ЗОШ І-ІІІ ст. «Еммануїл», м. Мукачеве, Україна

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Сучасна система освіти в Україні постійно перебуває в стані реформування. І це не дивно, адже освіта – це саме та галузь життя цивілізованого суспільства, яка потребує постійного оновлення та змін. Яскравим прикладом сучасних змін в освітній сфері стали виклики зумовлені пандемією COVID-19. В цих умовах особливої актуальності набувають питання ефективності тих змін і реформ, які здійснюються у сфері освіти.

Реалізація реформ у галузі освіти та їх ефективність повною мірою залежать від освітньої політики, яка закладається в її основу, від зусиль держави та всіх інститутів демократичного суспільства, що спрямовуються на їх здійснення, а також від професійної компетенції управлінців, які реалізовуватимуть ці реформи.

Активізація процесів глобальних трансформацій та цифровізації суспільства зумовлює актуальність проблеми забезпечення державного управління розвитком освіти в Україні в умовах діджиталізації. Освіта як важливий соціальний інститут щодо задоволення суспільних потреб, потребує своєчасної реакції від органів влади різних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>